

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

JHTT-TUTKINTO 16.9.2017

OSA III: TULOKSELLISUUDEN MITTAUS JA ARVIOINTI
(4 tuntia) 8 pistettä

Ratkaise seuraavat tehtävät (1–6). Vältä vastatessasi kopioi-liimaa-toimintoa. Perustele vastauksesi, ellei tehtävästä ilmene muuta. Tutustu myös kunkin tehtävän yhteydessä annettuihin vastaamisohjeisiin.

Tehtävien ratkaisussa ei ole merkitystä sillä, että tekstissä esiintyvät yhteisöt, henkilöt ja tunnistetiedot ovat kuvitteellisia. Tehtävien yhteydessä esittämättömillä hallinto- ja kirjanpitoasiakirjoilla tai tehtävässä mainituilla, mutta esittämättömillä liitteillä ei ole merkitystä tehtävien ratkaisussa. Tehtävien ratkaisussa ei ole merkitystä sillä, mille viikonpäiville päivämäärät sijoittuvat.

Vastausten arvostelussa voi saada plus- ja miinus pisteitä. Mikäli virheellisestä vastauksesta voi saada miinus pisteitä, on siitä maininta tehtävänannossa. Vastausohjeiden rikkomisesta voi saada miinus pisteitä. Tehtävissä vaadituissa raporteissa olevista merkittävistä kielioppi- tai kirjoitusvirheistä sekä esitystapaa koskevista virheistä voi saada lisäksi miinus pisteitä. Vastauspohjien sarakkeiden leveyksiä ei saa muuttaa.

Käytä tehtäviin vastatessasi tietokoneen työpöydältä löytyviä JHTT 3-osa -kansion vastauspohjia. Tehtävät tallennetaan käyttämällä tallennusnimessä vastaajan tunnistenumeroa ja tehtävän otsikkoa. Esimerkiksi kokelas, jonka tunnistenumero on 123456 tallentaa vastauksensa seuraavasti:

123456 3-osa Tehtävä 1
123456 3-osa Tehtävä 2 jne.

Tehtävämonistetta ei tarvitse palauttaa.

Tehtävä 1. Arvioinnin arviointi (1.0 pistettä, 30 min.)

Julkista valtaa käyttävä organisaatio Kekkulan Konsortio on teettänyt Minimum Effort Oy:llä tietyn toiminnon arvioinnin. Kyseinen arviointi on päätynyt High Integrity Oy:lle arvioinnin kohteeksi. High Integrity Oy on antanut kyseisen arvioinnin arvioinnin sinun tehtäväksesi.

High Integrity Oy:n arvioimaa arviointia ovat luonnehtineet seuraavat piirteet:

1. Arviointihankkeeseen on palkattu alimman tarjouksen tehnyt taho Minimum Effort Oy.
2. Arviointi on perustunut 10 000 vastaajalle lähetettyyn kyselylomakkeeseen, johon on vastannut 1 010 vastaajaa.
3. Arvioinnin tehnyt Minimum Effort Oy on omatoimisesti kehitellyt kyselyn kysymykset oman harkintansa mukaan.
4. Kysely koostuu yksinomaan asenneväittämistä viisiluokkaisella asteikolla erittäin tärkeä – tärkeä – ei tärkeä eikä vailla tärkeyttä – melkoisesti vailla tärkeyttä – vailla tärkeyttä.
5. Arviointiraportti on satasivuinen ja se koostuu kyselyvastausten analysoinnista. Analyysitaulukoissa on pääasiassa suoria jakaumia kuhunkin kysymykseen saaduista vastauksista.
6. Minimum Effort Oy on antanut kyselyn suunnittelun ja toteutuksen sekä arviointiraportin laadinnan kesäharjoittelijoiden, tukityöllistettyjen sekä ilman korvausta tehtävässä toimineiden tehtäväksi. Kekkulan Konsortion saaman laskun loppusumman perusteella kyseessä olisi voinut odottaa olleen vaativan ammattityön.
7. Arviointihankkeesta laadittu raportti on valmistunut myöhässä. Kekkulan Konsortio on myöntänyt arvioinnin toteuttajalle kahdesti kolme kuukautta lisäaikaa.
8. Kekkulan Konsortion ja Minimum Effort Oy:n välinen arviointitoimeksianto perustuu suulliseen sopimukseen.
9. Tiedustellessasi asiaa Kekkulan Konsortio ja Minimum Effort Oy ilmoittavat, että arvioinnissa käytetty kyselylomake on valitettavasti kadonnut.
10. High Integrity Oy:lle selviää, että tarjouskilpailussa toiseksi jäänyt Maximum Performance Oy on aikaisemmin toteuttanut samaan toimintaan liittyvän laajan arvioinnin, jossa Kekkulan Konsortion ja sen johdon toimet asetettiin aiheellisesti kyseenalaiseen valoon.
11. Arvioinnin kohteena olleessa Kekkulan Konsortion toiminnan osassa Minimum Effort Oy:n laatiman arviointiraportin päätelmien mukaan kaikki on hyvin.

Tehtävä

Arvioi Minimum Effort Oy:n tekemää arviointia, siihen liittyvää toimeksiantoa ja toimeksiantajaa, arvioinnin toteuttajaa, arviointiprosessia ja arvioinnin tuloksia. Ota kantaa jokaiseen yllä numeroituun kohtaan.

Täysin väärästä vastauksesta vähennetään pisteitä. Pienin mahdollinen kokonaispistemäärä tehtävästä on rajoitettu 0 pisteeseen.

Käytä vastatessasi tehtävän 1 vastauspohjaa.

Tehtävä 2. Arviointikäsitteet, niiden tulkinta ja niiden väliset suhteet (1,0 pistettä, 30 min.)

Vastaa seuraaviin kysymyksiin.

- 2.1 Millaisissa tapauksissa ja millä edellytyksillä vaikuttavuusarvioinnissa (englanniksi *effectiveness evaluation*) voidaan, saatetaan ja tulee kiinnittää huomiota myös muihin seikkoihin kuin siihen, onko asetetut tavoitteet saavutettu? (0,2 pistettä)
- 2.2 Millaisissa tapauksissa ja millä edellytyksillä tehokkuuden (englanniksi *efficiency*) ja vaikuttavuuden (englanniksi *effectiveness*) arviointi yhtenevät eli kummassakin on kysymys itse asiassa samasta asiasta? (0,2 pistettä)
- 2.3 Millaisia suosituksia arvioinnin toteuttajan on perusteltua tehdä toteuttamansa arvioinnin perusteella, mikäli arvioitavalla toiminnalla on ollut sivuvaikutuksia? Millä tavoin arvioinnin toteuttajan on syytä ottaa suosituksiaan laatiessaan huomioon se, millaisia nuo sivuvaikutukset ovat lajiltaan, tyypiltään tai laadultaan? (0,2 pistettä)
- 2.4 Julkisten politiikkatoimien ja niiden arvioinnin yhteydessä käy usein niin, ettei arviointiin ole valmistauduttu ennen toimen toteuttamista keräämällä tietoa siitä, miten asiat ovat lähtötilanteessa eli ennen toimen toteuttamista. Arvioija saattaa vastaavasti havaita, ettei luonnehdittua ennalta valmistautumista ole harjoitettu ja että arviointi on siksi käynnistettävä jopa tyhjästä toimen jo käynnistyttyä eli vasta jälkikäteen. Millaisia toiminta- ja menettelytapoja arvioijalla on tuolloin käytettävissään? (0,2 pistettä)
- 2.5 Kuvaa tuottavuuden, tehokkuuden, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden ja niitä koskevan arvioinnin keskinäisiä suhteita. (0,2 pistettä)

Käytä vastatessasi tehtävän 2 vastauspohjaa.

Täysin väärästä vastauksesta vähennetään 0,2 pistettä kunkin viiden osakysymyksen tapauksessa. Pienin mahdollinen kokonaispistemäärä tehtävästä on rajoitettu 0 pisteeseen.

Tehtävä 3. Julkisen sääntelystä yritystoiminnalle aiheutuvien kustannusten arviointi (2,0 pistettä, 60 min.)

Laajimmin ymmärrettyä sääntelyä on kaikki lainsäädännön normeille perustuva julkisten viranomaisten tai muiden julkisen valtuutuksen nojalla toimivien tahojen toiminta, kun sitä tosiasialla pannaan toimeen. Lisäksi sääntelyä on toiminta, joka lainsäädännön nojalla pannaan toimeen kriisitilanteisiin varautumiseksi, vaikkei tuollaisia kriisitilanteita tosiasialla syntyisi. Sääntelyyn kuuluu toimia, joita viranomaiset tai muut julkisen valtuutuksen nojalla toimivat tahot panevat toimeen. Kyseiset tahot ottavat huomioon ne vapaan harkinnan rajat, jotka lainsäädäntö niille sallii.

Sääntelyä voidaan tarkastella talouden näkökulmasta liitteessä 1 olevan kuvion mukaan. Sääntelyn kannalta tärkeitä ovat sen suoranaiset hyödyt ja siitä aiheutuvat kustannukset. Myös sääntelyn perimmäisimmät vaikutukset, ja niistä erityisesti ne, jotka on nimenomaan tarkoitus saada aikaan, ovat oleellisia.

Käytännössä sääntelyssä on kysymys esimerkiksi toimiluvan tai rekisteröinnin vaatimisesta tiettyjä toimintoja varten, laillistamisen tai määrättyjen tutkintojen vaatimista tiettyjen ammattien harjoittamiseksi, toiminnan ja sen harjoittajien alistamisesta määrättyjen normien tai standardien alaiseksi, viranomaisen oikeudesta vaatia ja saada sääntelyn kohteilta määrättyt tiedot sekä viranomaisten oikeudesta valvoa ja tarkastaa sääntelyn kohteena olevia tahoja.

Lukuisten maiden hallitukset ovat pyrkineet siihen, että sääntelystä sen kohteille – kuten yrityksille, kansalaisille ja liittovaltion tai valtion keskushallinnon tasoa alemmille hallintotasoille – aiheutuvat kustannukset eivät kasvaisi tai ne vähenisivät, kun sääntelyn perusteissa tapahtuu muutoksia. Liitteessä 1 esitetyn kuvion vasen osa koskee kyseisiä kustannuksia. Tämän tehtävän kohteena on vain osa kuvassa mainituista kustannuksista. Tehtävän kohteena eivät ole mitkään sääntelystä aiheutuvat hyödyt eivätkä läheskään kaikki sääntelystä aiheutuvat kustannukset.

Eräs tapa laskea kustannuksia, jotka aiheutuvat sääntelystä sen kohteina oleville tahoille, perustuu muunnelmaan standardikustannuslaskennasta. Tällöin kustannusten laskenta kohdistuu vain sääntelystä aiheutuviin välittömiin noudattamiskustannuksiin ja niistäkin vain "hallinnollisiksi taakoiksi" kutsuttuun osaan.

Standardikustannuslaskennan muunnelmaa sovellettaessa sääntelystä aiheutuva hallinnollinen kustannustaakka lasketaan seuraavasti:

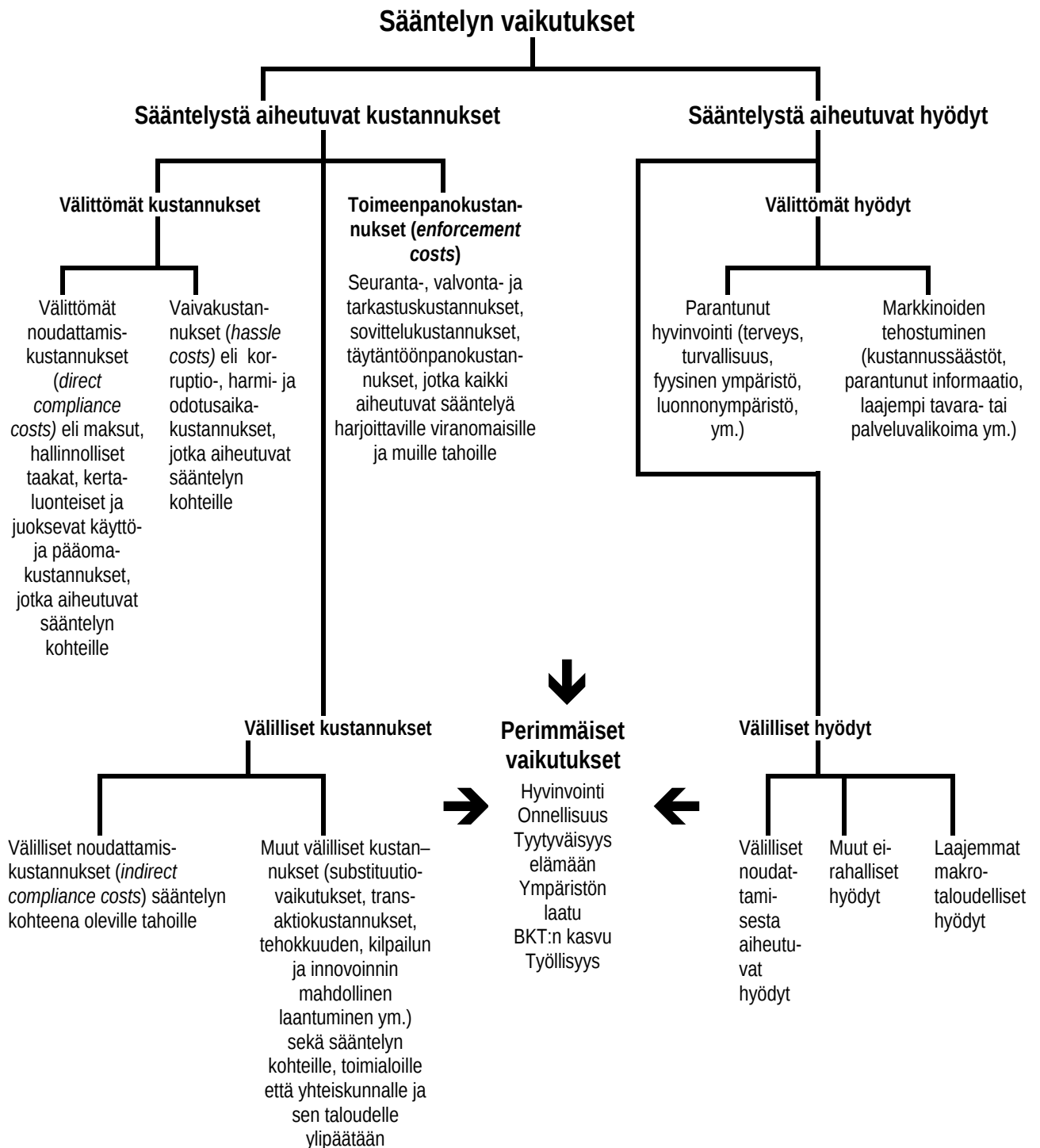
Kustannustaakka $C(B) = P \times Q$, eli kustannus tehtävää kohden (P) x sääntelystä aiheutuvien tehtävien lukumäärä sen kohteena olevilla tahoilla tietyinä ajanjaksona kuten vuoden aikana (Q).

Kaavan P ja Q lasketaan seuraavasti:

- $P = H \times T \times E$, eli ajankäyttö tuntia (H) x tunnin hinta (T) x ulkoisten kulujen kerroin (E) (esim. henkilösivukustannuskerroin vaikkapa 1,25 laskettuna palkkojen päälle sekä yleiskustannuskerroin samoin laskettuna palkkojen päälle)
- $Q = N \times F$, eli sääntelyn kohteena olevien tahojen lukumäärä (N) x asianomaisten sääntelyn johdosta toteuttavien tehtävien taajuus eli useus (F)

Sääntelystä aiheutuvien kustannusten laskentaan sovelletaan tiettyä lisäkriteriä, kun arvioidaan sääntelyn vaikutuksia sen kohteille sääntelyn johdosta aiheutuviin kustannuksiin. Tällöin uutta sääntelyä voimaan saatettaessa edellytetään, etteivät sääntelyn kohteille sääntelyn johdosta aiheutuvat kustannukset – tässä tapauksessa siis hallinnolliset taakat – saa lisääntyä.

Menettelytapa tunnetaan yleismaailmallisesti "one-in, one-out" eli "yksi sisään, yksi ulos" -periaatteena, "1/1-periaatteena". Tarkoituksena on, että sääntelystä sen kohteille aiheutuvat hallinnolliset taakkakustannukset pidettäisiin vakioina.

Kuvio. Sääntelyn vaikutukset.

Selityksiä kuvioon. Välilliset noudattamiskustannukset aiheutuvat siitä, että sääntelyn kohteet ylipäättään toimivat sääntelyn kohteena olevalla toimialalla mukaan lukien, että ne ovat kenties joutuneet kantamaan erityisiä kustannuksia tuolle toimialalle päästäkseen.

Substituutiovaikutuksissa on kysymys esimerkiksi siitä, että sääntelystä saattaa aiheutua ainakin joidenkin kyseisen toimialan toimijoiden etsiytyminen toimialan ulkopuolelle. Toisaalta kysymys voi olla – mikäli sääntely tekee toimialalla toimisesta erityisen houkuttelevaa – siitä, että toimialalle pääsemiseksi joudutaan uhraamaan huomattavastikin kustannuksia.

Transaktiokustannukset suomennetaan “liiketoimikustannuksiksi” eli kustannuksiksi siitä, että tuotannon luonteen ja toimintaa koskevan sääntelyn johdosta liiketoimet joudutaan toteuttamaan jollakin tietyllä nimenomaisella tavalla kuten yhtäältä massatoimina tai toisaalta harvalukuisten, vasta pitkän ajan kuluessa valmistuvien tuotteiden aikaan saamisena.

Tehtävä

Vastaa seuraaviin kysymyksiin. Käytä vastatessasi tehtävän 3 vastauspohjaa.

Tehtävässä tulee tarkastella vain **yrityksiin** kohdistuvia sääntelyn vaikutuksia.

- 3.1 Samanaikaisesti voidaan saattaa voimaan sekä uutta sääntelyä että lisätoimia, joidentarkoituksena on pitää sääntelyn kohteille aiheutuvat hallinnolliset taakkakustannukset uudesta sääntelystä huolimatta vakioina. Uudesta sääntelystä aiheutuvat uudet hallinnolliset taakkakustannukset saattavat kuitenkin aiheutua eri aikaan – toisin sanoen joko aikaisemmin tai myöhemmin – kuin lisätointen ansiosta kohteille aiheutuvat vastaavanlaiset kustannukset laskevat. Millaisilla menettelytavoilla syntynyttä tilannetta voidaan laskennallisesti käsitellä, jotta ”yksi sisään, yksi ulos” -periaatteen mukainen arviointikriteeri eli hallinnollisten taakkakustannusten pitäminen vakiona toteutuisi? (0,4 pistettä)
- 3.2 Esitetyssä tapauksessa sääntelyn kohteille lasketaan vain aiheutuvat hallinnolliset taakkakustannukset (laskettu edellä esitetyn laskukaavan mukaisesti). Kohteille aiheutuvista kustannuksista etenkin niille aiheutuvia kertaluonteisia eikä juoksevia (eikä laskennallisia) pääomakustannuksia ei huomioida. Millaisia seurauksia tästä laskentatavasta voidaan arvioida aiheutuvan? (0,4 pistettä)
- 3.3 Eri toimialat ovat toimintaedellytyksiltään, kustannusrakenteiltaan ja dynaamisuudeltaan (esim. laajentumis- tai supistumissuunnat, mahdollisuudet käyttää hyväksi nopeimmin uudistuvia teknologioita) erilaisia. Miten tämä vaikuttaa kustannuksiin, jotka aiheutuvat sääntelystä eri toimialoilla toimiville yrityksille? Tarkenna vastauksessasi, miten toimialojen erilaisuus voitaisiin ottaa huomioon myös sääntelystä sen kohteille aiheutuvien hallinnollisten taakkakustannusten laskennallisessa arvioinnissa. (0,4 pistettä)
- 3.4 Oletetaan, että saatettaessa voimaan uutta sääntelyä sovelletaan ”yksi sisään, yksi ulos” -arviointiperiaatetta. Oletetaan lisäksi, että sääntelyn kohteena olevat yritykset saattavat pystyä siirtämään sääntelystä aiheutuvia hallinnollisia taakkakustannuksiaan asiakkaidensa, kuten kotitalouksien kannettaviksi. Millaisia seurauksia saattaa tällaisissa tapauksissa aiheutua ”yksi sisään, yksi ulos” -periaatteen sovelluksista yhtäältä sääntelyn kohteena oleville yrityksille ja toisaalta niiden yritysten asiakkaille? Ota vastauksessasi erityisesti huomioon kummankin tahon lopulta tosiasiallisesti kantamat kustannustaakat. (0,4 pistettä)
- 3.5 Sääntelystä sen kohteille aiheutuvien kustannusten standardikustannuslaskennassa ei oteta lainkaan huomioon sääntelystä aiheutuvia toimeenpanokustannuksia, jotka aiheutuvat sääntelyä harjoittaville tahoille eli erityisesti julkisille viranomaisille. Millaisia seurauksia tästä laskentatavasta voidaan arvioida aiheutuvan yrityksille? (0,4 pistettä)

c. Kerro viisi olennaista tilastojen perusteella tekemääsi havaintoa.

Käytä vastatessasi tehtävän 4 vastauspohjaa.

Liite 1. Keräämiäsi tietoja tuloksellisuuden tilaa koskevien päätelmiesi pohjaksi

Tilinpäätöslukuja vuonna 2016	Kesäkunta	Naapurikunta	Manner-Suomi
Kirjanpidon kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	1 932	-682	1 726
Lainakanta, € / asukas	306	2 020	2 841
Verorahoitus yhteensä, € / asukas	6 330	5 684	5 470
- verotulot, €/asukas	3 248	4 136	3 969
- valtionosuudet, € / asukas	3 081	1 548	1 502
Tuloveroprosentti	19,50	20,50	19,83
Efekttiivinen veroaste, %	12,66	15,24	14,96
Nettokäyttökustannukset, € / asukas	6 120	5 680	5 290
Kunnan väestö			
Asukasluku 31.12.2016	2 290	2 430	
Väestön muutos 2006–2016, %	-1,2	0,9	
Ikärakenne			
0–6 vuotta	4,8	6,4	7,6
7–14 vuotta	6,0	8,1	8,7
15–64 vuotta	57,4	58,0	63,2
65 vuotta–	31,8	27,4	20,5
josta			
65–74 vuotta	17,1	15,4	14,7
75–84 vuotta	10,2	8,6	6,2
85 vuotta–	4,5	3,4	2,5
Sote-palvelujen kustannustietoja			
Sote-kustannukset € / asukas	3909	3633	3262
Erotus Manner-Suomen keskiarvoon, %	20	11	
Sote-kustannukset jakautuivat tehtävittäin			
Erikoissairaahoito, € / asukas	1 532	1 193	1 200
Perusterveydenhuolto, € / asukas	388	858	722
Terveystenhuolto, € / asukas	1 920	2 051	1 922
Osuus sote-nettokustannuksista, %	49	56	59
Lastensuojelu ym., € / asukas	171	143	210
Ikääntyneiden palvelut, € / asukas	932	596	540
Vammaispalvelut, € / asukas	294	373	260
Kotihoito, € / asukas	345	290	185
Muu sosiaali- ja terveystoimi, € / asukas	247	180	145
Sosiaalitoimi, € / asukas	1 989	1 582	1 340
Osuus sote-nettokustannuksista, %	51	44	41
Kustannukset yhteensä, € / asukas	3 909	3 633	3 262

Liite 2. Sote-palvelujen käyttö vuonna 2016

Sote-palvelujen käyttö vuonna 2016 Lähde: Hyvinvointikompassi, THL			
	Manner-Suomi	Kesäkunta	Naapurikunta
Perusterveydenhuolto			
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta (2015)	1 244	1 122	2 078
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki muut kuin lääkärikäynnit / 1 000 asukasta (2015)	3 143	1 858	3 088
Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika (2014)	22,3	13,8	17,1
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin potilaat yhteensä, % väestöstä (2015)	50,2	50,9	69,4
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä (2015)	29,3	26,4	26,5
Suun terveydenhuollon palveluja terveyskeskuksissa käyttäneet 18 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä (2015)	27,8	19,7	34,7
Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksen saaneet henkilöt, % väestöstä (2015)	18,8	26,5	17,1
Terveystiedonvälittämisaktiivisuus (TEA) perusterveydenhuollossa, pistemäärä (2014)	66	65	63
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Somaattisen erikoissairaanhoidon käyttöindeksi (2014)	92,2	96,4	90,8
Somaattisen erikoissairaanhoidon kustannusindeksi (2014)	89,5	93	86,8
Erikoissairaanhoitoa yli 6 kk odottaneet 31.12. / 10 000 asukasta (2015)	2	-	-
Sydäninfarktipotilaiden 30 päivän kuolleisuus, vakioitu osuus % (2012)	8,7	-	-
Aivoinfarktipotilaiden 30 päivän kuolleisuus, vakioitu osuus % (2012)	8,5	-	-
Lonkamurtumapotilaiden kotiutuminen 4 kk kuluessa, vakioitu osuus % (2012)	70,3	-	-
Lonkan tekonivelleikkauksen uusinta potilaille 2 vuoden aikana, vakioitu osuus % (2008)	2,7	-	-
Mielenterveys- ja päihdepalvelut			
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttäneitä (2014)	457,1	362,8	568,4
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0–12-vuotiaista (2014)	249,4	527,9	391,1
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13–17-vuotiaista (2014)	973,2	310,1	374
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät / 1 000 asukasta (2014)	221,3	203,8	287,7
Yli 90 päivää yhtäjaksoisesti sairaalassa olleet psykiatrian potilaat / 1 000 asukasta (2014)	0,6	-	-
Tahdosta riippumattomaan hoitoon määrätty 18 vuotta täyttäneet / 1 000 vastaavan ikäisistä (2014)	1,7	-	-
Psykiatrisen erikoissairaanhoidon kustannukset, euroa / asukas (2014)	136,5	-	-
Lasten- ja nuorisopsykiatriseen hoitoon yli 3 kk odottaneet alle 23-vuotiaat 31.12. (2015)	18	-	-

	Manner-Suomi	Kesäkunta	Naapurikunta
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta (2014)	8,5	4,3	5,9
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta (2014)	3,1	6,4	0,4
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetut potilaat / 1 000 asukasta (2014)	2,8	3	3,1
Päihdehuollon asumispalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta (2014)	1,1	0	0
Aikuisten sosiaalipalvelut			
Sosiaalihuolto, sosiaalityöntekijöitä / 10 000 asukasta (2007)	7,6	0	4,2
Toimeentulotukea saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista (2014)	7,2	4,5	6,3
Toimeentulotuki, euroa / asukas (2015)	136	54	89
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot yhteensä, euroa / asukas (2014)	102,8	59,8	71,8
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut			
Lasten päivähuollossa olleet 3–5-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (2014)	67,8	75,0	79,6
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä/1 000 0–7-vuotiaasta (2015)	3 121	3 163	3 934
Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0–17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) (2014)	7,5	13,2	6,7
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) (2014)	1,4	1,6	0,7
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) (2014)	1,1	1,4	0,7
Ikäihmisten palvelut			
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (2015)	8,8	14,7	12,1
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä (2014)	90,5	90,7	92,3
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (2015)	11,8	14,8	11,5
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (2014)	4,5	8,1	6,8
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä (2014)	6,7	9,0	6,3
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olleet 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä (2014)	2,6	1,7	1,4

Tehtävä 5. Kunnan toimenpiteiden talous- ja tuloksellisuusvaikutukset (1,3 pistettä, 40 minuuttia)

Talvijärven kunta rimpuilee talouden tasapainottamisen ja riittävien palvelujen tuottamisen sekä väestön supistumisen kanssa. Kuluneiden kymmenen vuoden aikana kirjanpidon kertynyt ylijäämä on supistunut joka vuosi. Viimeisessä tilinpäätöksessä ylijäämä kääntyi alijäämäiseksi -75 euroa/asukas. Vielä kymmenen vuotta sitten kertynyt ylijäämä oli 700 euroa/asukas.

Kunnan verorahoitus on nyt 5 900 euroa/asukas, kun se 10 vuotta sitten oli 5 650 euroa/asukas, vaikka veroprosentit ovat maan korkeimpia. Velkaa on kertynyt 3 000 euroa asukasta kohti. Muuttoliike on ollut huima. Väkeä on muuttanut kunnasta 2,0 prosenttia vuodessa.

Kuntien keskimääräiset verotulot ovat 3 850 euroa/asukas. Talvijärven kunnan verotulot ovat 2 960 euroa/asukas, josta kunnan tuloverot ovat 2 630 euroa/asukas, kiinteistövero 230 euroa/asukas ja yhteisövero-osuus 100 euroa/asukas. Muun osan verorahoituksesta Talvijärvi saa valtionosuutena.

Talvijärven kunnan tuloveroprosentti on nyt 22 prosenttia, eikä sen korottamiseen ole enää varaa. Kiinteistöveroprosentit ovat myös lain sallimissa ylärajoissa.

Kunnassa on ja on ollut kova kustannusjahti. Peruskouluverkko on supistettu yhteen kouluun, jossa on tällä hetkellä 70 oppilasta. Vanhustenhoidossa on lakkautettu vanhainkoti, siirrytty kotihoitoon ja panostettu erityisesti omaishoitoon tekemällä omaishoitosopimuksia. Osa luottamushenkilöistä ei ole omaishoidon tukemisen kannalla. Heidän mielestään sukulaisten pitäisi hoitaa hoidon tarpeessa olevat ilman sopimusta ja korvausta.

Kunta on yrittänyt vuosien aikana kustannusten karsimisen lisäksi erilaisia tuloja kasvattavia tukitoimenpiteitä. Kolme vuotta sitten kunta päätti ryhtyä houkuttelemaan lapsiperheitä kuntaan. Keinona oli tarjota omakotitalotontteja yhden euron hintaan ja tarjota jokaisesta syntyneestä jälkeläisestä kertakorvauksena 2 000 euroa. Rekrytoinnin seurauksena kuntaan on muuttanut vuodessa viisi perhettä, joissa aikuisten määrä on 10 ja kouluikäisiä lapsia on 15. Kuntaan muuttaneista aikuisista viisi on työelämän ulkopuolella. Samanaikaisesti kunnasta on muuttanut neljä perhettä, joiden lapsimäärä on ollut yhteensä 12 lasta. Lähtömuuttaneista seitsemän aikuista oli työelämän ulkopuolella.

Kunnassa ei ole toisen asteen oppilaitoksia. Nuoret muuttavat pois kunnasta heti peruskoulun jälkeen. Toisena tukikeinona kunta on kannustanut muualla toisen asteen opintoja suorittavia nuoria pitämään Talvijärven kuntaa kotikuntanaan. Kunta on luvannut jokaiselle toisen asteen oppilaalle vuodessa 1 000 euroa/oppilas, jos oppilaat pysyvät Talvijärven kunnan asukkaina. Tällaisten kunnassa kirjansa säilyttäneiden oppilaiden määrä on 15–20 oppilasta.

Hallitus toteaa vuoden 2016 toimintakertomuksessaan, että edellä mainitut ”toimenpiteet ovat osoittautuneet kunnan kannalta edullisiksi”.

Kunnassa on viime vuosien aikana ollut erilaisia käsityksiä tukitoimenpiteiden vaikutuksesta kunnan talouteen ja kuntalaisiin. Vuoden 2016 tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä valtuustossa syntyi vilkas keskustelu siitä, pitävätkö kunnanhallituksen toimintakertomuksen lyhyet päätelmät paikkansa eli antaako kertomus ”oikean ja riittävän kuvan”. Muutamien valtuutettujen mielestä tukitoimenpiteillä ei ole talouteen myönteisiä vaikutuksia, vaan toimenpiteet vain kuluttavat rahaa. Tästä syystä tukitoimet tässä muodossa pitäisi heidän mielestään lopettaa. Kunnanhallitus on kuitenkin varma toimenpiteiden myönteisistä talousvaikutuksista, vaikka se ei pysty niitä uskottavasti ja jäsentyneesti perustelemaan.

Olet jo JHTT-tilintarkastajana allekirjoituksellasi vahvistanut, että toimintakertomus antaa oikean ja riittävän kuvan. Valtuusto päättää kuitenkin pyytää sinulta perustellun kannanoton siitä, onko lapsiperheiden houkutteleminen ja vieraalla paikkakunnalla opiskelevien tukeminen kunnalle edullista.

Tehtävä

Selvitä, miten lapsiperheiden houkuttelevuus ja vieraalla paikkakunnalla opiskelevien tukeminen vaikuttavat kunnan talouteen.

Käytä vastatessasi tehtävän 5 vastauspohjaa.

Tehtävä 6. Valtion kirjanpitoyksikön tilinpäätös (1,3 pistettä, 40 minuuttia)

Toimit valtion kirjanpitoyksikön tilintarkastajana. Liitteenä on valtion kirjanpitoyksikkönä toimivan Maahanmuuttoviraston tulostavoiteasiakirja (Liite 1) sekä tilinpäätöslaskelmat ja toimintakertomus vuodelta 2016 (Liite 2).

Tehtävä

Vastaa alla oleviin kysymyksiin ja väitteisiin. Käytä vastatessasi tehtävän 6 vastauspohjaa.

- 6.1 Miten arvioit Maahanmuuttoviraston toiminnan tuloksellisuuden kuvausta (Maahanmuuttoviraston toimintakertouksen sivut 7-41) suhteessa tulostavoiteasiakirjaan? Millaisen lausunnon tilintarkastajana antaisit Maahanmuuttoviraston tuloksellisuuden kuvauksesta toimintakertomuksen perusteella?
- 6.2 Millainen yhteys on Maahanmuuttoviraston toimintakertomuksen esittämällä tuloksellisuudella ja tuotto- ja kululaskelman osoittamalla tuloksella? Mikä yhteys näillä on lisäksi Maahanmuuttoviraston talousarvion toteutumislaskelmaan? (Laskelmat Maahanmuuttoviraston toimintakertomuksen sivuilla 55-59).
- 6.3 Alla on otteita Maahanmuuttoviraston toimintakertomuksesta, jossa selostetaan tilinpäätöslaskelmien merkitystä. Totea, ovatko otteissa olevat toteamukset oikein vai väärin. Jos toteamus ei ole oikein, perustele vastauksesi. (Tekstiä on muokattu alkuperäisestä toimintakertomuksesta. Vastaa kysymykseen alla esitettyjen tekstien perusteella).

Toteamus 1.	Tuotto- ja kululaskelman kulujäämä tilikaudelta 1.1.2016–31.12.2016 kasvoi huomattavasti edellisestä tilikaudesta pääosin toiminnan laajentumisen seurauksena.
Toteamus 2.	Suoritetut arvonnlisäverot kuvaavat Maahanmuuttoviraston maksamia arvonnlisäveroja hankinnoistaan.
Toteamus 3.	Rahoituskulujen kasvu johtuu siitä, että valtio on korottanut laskennallista korkoa varoista, jotka on sidottu Maahanmuuttoviraston toimintaan.
Toteamus 4.	Oman pääoman supistuminen edellisestä vuodesta on seurausta siitä, että valtio on pienentänyt pääomasijoitustaan.
Toteamus 5.	Määrärahojen siirrot seuraavalle vuodelle, yht. 18 037 504,83 euroa, selittävät pääosan vuoden tilinpäätöksen talousarvion määrärahojen ja tilikauden kulujäämän erotuksesta.
Toteamus 6.	Taseessa olevat kirjanpitoyksiköiden (tilivirastojen) väliset tilitykset sisältävät tilinpäätöshetkellä maksamattomia suorituksia toisille kirjanpitoyksiköille.

- 6.4 Analysoi Maahanmuuttoviraston tuotto- ja kululaskelmaa kokonaisuudessaan.